

обов'язковим елементом у їхньому лікуванні, оскільки останні є звичайно сімейною проблемою, винуватці якої – старші [4, с.114].

Таким чином, аналіз літератури по проблемі соціальних фобій у підлітків дозволив встановити, що на сьогоднішній день залишається невирішеною ціла низка актуальних питань, пов'язаних з даними видом патології. В першу чергу залишається невизначеним питання про поширеність соціальної фобії серед осіб підліткового віку на Україні, особливо в умовах сьогодення. Відсутні дані про вплив патогенних чинників на формування та розвиток даного виду патології у підлітків.

Вказуючи на необхідність реформування психотерапевтичної допомоги на Україні, більшість авторів акцентують увагу на адаптацію та впровадження в практику методик, які раніше не використовувались в нашій країні.

Список використаних джерел

1. Захаров А. И. Происхождение детских неврозов и психотерапия. М. : Изд-во ЭКСМО - пресс, 2000. 448 с.
2. Кочерга О., Василев О. Дитячі страхи, неврози, темперамент // Корекційна робота психолога. - 2002. - Київ. „Шкільний світ”. С.18 - 23.
3. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості: Наукова монографія / С. Д. Максименко // К. : ТОВ «КММ», 2006. – 240с.
4. Сонник Г. Т. Психіатрія: Підручник. К. : „Здоров'я”, 2006. – 431с.

Лавський І. С.,

студент II курсу магістратури, гр. МСПДп-191

Науковий керівник – Новик Л. М., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН У СІМ'ЯХ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Психологічне благополуччя членів родини обумовлене специфікою сімейних взаємовідносин. Сім'ї, що опинилися у складних життєвих обставинах мають низький соціальний статус в окремих сферах життєдіяльності, не справляються з покладеними на них функціями, мають порушений адаптаційний потенціал та знижені виховні можливості. У даних сім'ях напружена внутрішньо-сімейна ситуація. Як правило, у такого подружжя відсутні спільні інтереси, взаєморозуміння, порушується ціннісна орієнтація, яка має відповідати нормам й очікуванням суспільства. Соціальна невлаштованість дорослих членів родини призводить до психологічного напруження, яке, у свою чергу, породжує сімейні конфлікти, загострення не лише подружніх, але й дитячо-батьківських відносин. Недостатні фінансові ресурси не дозволяють задовольнити актуальні потреби в повній мірі, що негативно позначається на фізичному, психічному здоров'ї дорослих та дітей, і, часто, підштовхує членів родини до здійснення аморальних й асоціальних вчинків. Педагогічна некомпетентність і неспроможність дорослих веде до порушень психічного й особистісного

розвитку дітей. Позитивний досвід взаємодії з батьками сприяє формуванню адекватних комунікативних навичок, моральних якостей у дитини. Натомість виховання дітей в умовах негативного емоційно-психологічного сімейного мікроклімату провокує ранню втрату потреби у спілкуванні з батьками, егоїзм, замкнутість, конфліктність, порушення самооцінки, злість, невпевненість у собі, проблеми з поведінкою, втечі з дому та ін. Постійні конфлікти у сім'ях сприяють порушенню вольового розвитку дитини. В умовах такого типу сім'ї діти відчують почуття незахищеності, нестабільності, що призводить до переживання страху, постійного напруження, замкнутості, порушень комунікації. Постійні конфлікти в родині викликають у дітей агресію по відношенню до одного з батьків, чия позиція здається дитині «неправильною». Така сім'я є недостатньо адаптованою в міжособистісній поведінці її членів; переважають негативні емоції у спілкуванні, розбіжності у сприйманні, розумінні один одного, не співпадають цінності подружжя; ускладнений пошук методів, способів, для вирішення актуальних проблем.

Умови життя у кримінальній родині сприяють формуванню негативних типів девіантної поведінки у дитини, зокрема делінквентної, адиктивної, агресивної. Діти з таких родин часто здійснюють правопорушення, проступки внаслідок нестійкості внутрішнього світу й під впливом кримінально значимого соціального оточення – сім'ї. У представників сімей, що пов'язані з криміналом порушена система ціннісних орієнтацій, що негативно позначається на сфері мотивації та потреб їхніх дітей.

У сім'ях з алкогольною залежністю дорослі нехтують батьківськими обов'язками, поступово втрачають суспільні й моральні цінності та деградує. Спільне проживання з хворим на алкоголізм призводить до появи співзалежної поведінки інших членів сім'ї. Наявність у сім'ї осіб, залежних від алкоголю, наркотиків обумовлює їх асоціально-аморальний спосіб життя. В асоціальних та аморальних сім'ях дитина переживає дискомфорт, стресові ситуації, жорстокість, насильство, нехтування, голод, тобто різні прояви сімейного неблагополуччя.

У «відчужених» сім'ях бракує уваги з боку батьків до виховання дітей. Дитина з такої сім'ї відчуває недостатність емоційної взаємодії, почуття самотності, для неї властиві труднощі у спілкуванні, розумовій діяльності, невротичність, нігілістичні реакції, агресія.

Авторитарна сім'я характеризується жорстоким ставленням до дитини, що обумовлює виникнення порушень та негативних наслідків у її розвитку. У постраждалих дітей відзначаються такі відхилення: низький рівень соціального функціонування, агресивна та деструктивна поведінка, поведінкові розлади у майбутньому.

Проблема сімейного неблагополуччя висвітлена у працях Т. І. Шульги, В. М. Целуйко, Л. Я. Оліфіренко, Ю. В. Корчагіної, М. А. Галагузової, І. Ф. Дементьєвої, Л. С. Алексєєвої, Л. М. Трубавіної та ін.

Загалом, високий рівень соціально-психологічної адаптації дитини співвідноситься з сприятливими міжособистісними відносинами у сім'ї.

Список використаних джерел

1. Гончарова Т. Неблагополучные семьи и работа с ними. Народное образование. 2002. № 6. С. 106.
2. Корчагина Ю. В. Неблагополучные семьи: факторы риска и методы работы. Москва : МГПИ, 2008. 159 с.
3. Целуйко В. М. Психология неблагополучной семьи. Москва : Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2006. 272 с.
4. Шульга Т. И. Работа с неблагополучной семьей : Учебное пособие. Москва : Дрофа, 2005. 254 с.

Лой Н.О., Рогова А.В.,

студентки II курсу магістратури, гр. МСПДп-191

Науковий керівник – Чепурна Г. Л., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНИХ УСТАНОВОК ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Соціальна робота знаходиться у ряду професій для яких комунікації є основним видом діяльності, а комунікативна компетентність виступає як домінуюча складова. Безпосередньо дослідженням проблеми формування комунікативної компетентності соціальних працівників займалися такі автори як Ю. Ємельянов, А. Капська, Н. Левицька, В. Москаленко, Д. Годлевська, Л. Петровська, та інші [1].

Мета нашого дослідження дослідити особливості прояву комунікативних установок фахівців соціальної сфери. Для визначення рівня та особливостей прояву комунікативних настанов ми скористались методикою діагностики комунікативних установок В. Бойка [2, с.298-311]. Дослідження було проведене серед 45 осіб віком від 23 до 62 років.

Зупинимося на основних результатах дослідження. Результати первинного статистичного аналізу дозволяють отримати уявлення про рівень завуальованої жорстокості. Майже половина опитаних фахівців соціальної роботи має високий (інтолерантний) рівень завуальованої жорстокості. Це надзвичайно високий показник. Він означає, що опитувані у своїх судженнях проявляють напруженість, дорікання, фальшиву ввічливість, іронію та провокаційні висловлювання. Інша половина опитуваних розділилися між толерантним (26,7%) і середнім (26,7%) рівнем прихованої агресії.

Більше ніж половина опитаних респондентів мають низький (40,0%) і середній (46,7%) рівень відкритої жорстокості. І лише 13,3% опитаних позитивно ставляться до більшості співрозмовників. Низька вираженість обґрунтованого негативізму у відповідях респондентів становить 60% – а це більш ніж половина опитуваних фахівців. Тобто такі особи не схильні до об'єктивно обумовлених негативних висновків. Ймовірно, саме ця нездатність і обумовлює приховану ворожість. І 40% опитаних демонструють середню вираженість (40%) негативізму

Відповіді респондентів свідчать про те, що 33,3% опитуваних зда мають